

Танці з кістками

«Вибір у вас є завжди. Запитайте себе, чи він того вартий».

Проста, на перший погляд, історія про патологоанатома-невдаху. Северина не цінують на роботі й мало платять, з особистим життям чоловіка відбувається щось незрозуміле, самооцінка на нулі. Тож перебуваючи практично на дні, він одразу ж хапається за можливість підзаробити. Так, пропозиція не зовсім легальна, так, навряд чи можна чекати чогось доброго від ринку трансплантації органів, але так спокусливо нарешті влаштувати собі забезпечене життя. Зрештою, Северин має забрати в уже мертвих людей якусь дрібничку, те, що їм і так не потрібно. Поки що у мертвих людей, поки що дрібничку.

Крок за кроком, рішення за рішенням патологоанатом змінюється, трансформується — так в усіма зневаженого чоловіка на межі алкоголізму спершу проростає впевненість у собі, а за нею і безпринципність.

Скоївши один злочин, він набагато легше вчиняє інший, а за ним і наступний. Те, що вчора Северин вважав неприпустимим, стає новою нормою. Та й узагалі виникає питання: чи здатен він тепер зупинитися і як далеко може зайти?

ТАНЦІ З КІСТКАМИ

АНДРІЙ СЕМ'ЯНКІВ

hoek en drukt eindelijk den
oogappel
D Compressor naris, drukt
het beweglyke van de neus
naar het middelrif, waardoor
zij het neusgat een weinig
in een drukt, en de huid van
de genoemde zijde dwars..
rimpelt
C Levator Labii Superioris
alaeque nasi. indien
Spier de Lip met de vloer op.
beurt, maakt zij de lip
slap, welke is tuschen deze
in den groten hoek, en maakt

Андрій Сем'янків
(MED GOblin)

ТАНЦІ З КІСТКАМИ

Медичний трилер

віхОла

Київ · 2022

УДК 821.161.2'06-31
С30

Сем'янків Андрій (MED GOblin)
С30 Танці з кістками: медичний трилер / Андрій Сем'янків. — К. : Віхола, 2022. — 368 с.

ISBN 978-617-7960-67-5 (п. в.)
ISBN 978-617-7960-70-5 (е. в.)

«Вибір у вас є завжди. Запитайте себе, чи він того вартий».

Проста, на перший погляд, історія про патологоанатома-невдачу. Северина не цінують на роботі й мало платять, з особистим життям чоловіка відбувається щось незрозуміле, самооцінка на нулі. Тож перебуваючи практично на дні, він одразу ж хапається за можливість підзаробити. Так, пропозиція не зовсім легальна, так, навряд чи можна чекати чогось доброго від ринку трансплантації органів, але так спокусливо нарешті влаштувати собі забезпечене життя. Зрештою, Северин має забрати в уже мертвих людей якусь дрібничку, те, що їм і так не потрібно. Поки що у мертвих людей, поки що дрібничку.

Крок за кроком, рішення за рішенням патологоанатом змінюється, трансформується — так в усім зневаженого чоловіка на межі алкоголізму спершу проростає впевненість у собі, а за нею і безпринципність.

Скоївши один злочин, він набагато легше вчиняє інший, а за ним і наступний. Те, що вчора Северин вважав неприпустимим, стає новою нормою. Та й узагалі виникає питання: чи здатен він тепер зупинитися і як далеко може зайти?

УДК 821.161.2'06-31

Усі права застережено. Будь-яку частину цього видання в будь-якій формі та будь-яким способом без письмової згоди видавництва і правовласників відтворювати заборонено.

ISBN 978-617-7960-67-5 (п. в.)
ISBN 978-617-7960-70-5 (е. в.)

© Андрій Сем'янків, 2022
© Оксана Йориш, обкладинка, 2022
© ТОВ «Віхола», виключна ліцензія
на видання, оригінал-макет, 2022

РОЗДІЛ 1

Щойно в коридорі пролунали кроки, Северин вискочив із-за столу, щоб опинитись якомога ближче до розпанаханого трупа. Незграбно зачепив пляшечку, і та, на щастя, не розбившись, лунко впала на підлогу. Надягнути рукавички не мав часу — кроки наближалися, тому він двома голими пальцями взявся за бурий край розітнутого черева.

Масловський завмер на порозі з вічним невдоволенням на фізіономії.

— Донику, що в тебе з телефо... — він замовк, побачивши порожню чекушку, і зняв окуляри. Як і завжди, нічого хорошого це не віщувало. Обличчя начмеда налилося кров'ю, але цього разу він опанував себе.

— До головного. Бігом.

Северин підійшов до рукомильника, уникаючи дивитись у вічі гостю. Ледве тепла вода пінилася милом, і Северин щосили потер пальці, нервуючи через власне становище, через прихід пихатого начмеда-козла, та й через свою жалюгідність.

Весь шлях до адмінкорпусу пройшли мовчки. У переході вкотре змінювали підлогу («Рукавички, отже, за свої», — чортихнувся подумки Северин), тому частину шляху довелося пробігти вулицею, дуже «доречно» потрапивши під мряку — чи то дощ, чи то мокрий сніг, що завзято валив зі свинцевого неба.

Масловський зайшов у кабінет, лишивши Северина в приймальні сам на сам з усміхненою секретаркою.

«У неї ця довбана либа хоч колись сходить з обличчя?» — ще більше роздратувався Доник. Перед маленьким люстерком він розправив мокрий халат і п'ятірнею прилизав рідкий чуб. З дверей висунувся начмед:

— Ходімо, — секунду помовчав. — І не бовкни зайвого.

У цьому кабінеті Северинові доводилося стояти неодноразово, тому все було знайомим. І фікус, і радянські вікна в металевих рамах, і сам головний — пузатий сеньйор їхньої районної богадільні. Краєм ока Северин помітив новий елемент інтер'єру — сухорлявого діда в зеленій брезентовій куртці, який переминав у руках шапку-півника.

Головний вказав рукою на стілець і, дочекавшись, поки всі розсядуться, склав долоні на животі.

— Ось, — іще один жест рукою, — Северин Романович, завідувач патанатомічного відділення.

Його погляд перемістився на рукописну сторінку, що зловісно й самотньо лежала на столі.

— Северине Романовичу, на вас скарга. Шапошнікова пам'ятаєте?

Северин спохмурнів. Усе пов'язане з роботою останніми днями (а насправді тижнями) ховалося в якомусь тумані. Шапошніков, Шапошніков... А, ну точно. Панкреонекроз, розлитий перитоніт. Два дні тому спустили. Головний, побачивши в його очах проблиск розуміння, продовжив:

— Це його батько. Валерію Захаровичу, повторіть те, що ви мені розказали.

Дід міцніше вхопився за свою шапку і похмуро заговорив. Почав тихо, але поки говорив — захопився своїми ж словами так, що наприкінці аж трусився від обурення. Перших же фраз Северину було достатньо, щоби втямити, про що йтиметься. Хлопець помер серед ночі. Зранку старий прийшов забирати тіло і почув, що труп із документами йому видадуть лише після того, як він оплатить ритуальні послуги в «Амфорі». Дід почухав голову й пішов збирати гроші. Звична ситуація.

Тільки розвиток вона мала нетиповий. Чи то грошей справді не було, чи то дід згадав, що він — ветеран... Хай там як, наступного дня він прийшов скандалити. Й отримав відповідь, що може сам витягати труп без одержі з холодильника й везти додому на таксі, якщо не хоче оформлювати все цивілізовано. Дідові б дати задній хід, та де там. Натомість він пішов катати скарги — спершу в міськздрав, а тоді до головного. Коли повернувся в лікарню, телефони вже обривались, а в адміністрації в'янули вуха.

«Гриша, сука!» — ледь не вирвалось у Северина. Ну наче ж не малий, а все ніяк не второпає, з ким і як треба говорити. Перестарався. Ще й, мудак такий, нічого йому, Северину, не сказав. Вирішив, отже, в одне рило.

— Донику, — головний свідомо опустив ім'я та по батькові, — вже третя доба пішла. Ви що собі думаєте?

Дід, підливаючи олії в вогонь, дістав із кишені якесь посвідчення і тепер розмахував ним, як піп хрестом на нечисту силу. Северину залишалося тільки зніяковіло потупити очі і промимрити щось на кшталт: «З'ясуємо, виправимо». Після цього головний запевнив Шапошнікова-старшого, що все владнається якнайшвидше, а всі витрати відшкодує лікарня, і висловив найщиріші співчуття. Дід натягнув шапку-півника й у супроводі секретарки пішов геть, на прощання недобре блиснувши очима спідлоба. Щойно двері за ними зачинилися, головний напосів на Доника.

— Романович, бляха! Що це таке? Ви там що, подуріли в своєму підвалі?

Северин розвів руками і невинно округлив очі:

— Та я його вперше бачу. З ним Гриша, мабуть, говорив.

— Гриша, Маша, Саша, — передражнив головний. — Ти завідувач? Чи я твоєму Гриші повинен пояснювати? Не справляєшся з відділенням — пиши заяву і йди нахер! Мені цей цирк не потрібен!

Відділення... Северин подумки сплюнув. Того відділення тільки й є, що він та Гриша-прозектор.

Головний трохи вгамувався і заговорив спокійніше, карбуючи кожне слово:

— Тіло щоб сьогодні ж було готове. За ритуалку платиш зі своєї кишені... — побачивши протест в очах патанатома, ляснув долонею по столу. — Сам, чи з Гришею навпіл, чи в Гриші забереш — мені по цимбалах! Далі: з «Амфорою» більше не мати жодних справ.

І цю копійку забере, мудило. Настрій Северина пробив дно й остаточно полетів у прірву.

— Ще раз почую про твої гешефти чи, не дай Боже, буде нова скарга — вилетиш кулею звідси, по статті, із записом у трудову. Все ясно?

Донику нічого не лишалось, окрім як кивнути.

— Вільний.

Северин вийшов із кабінету, не відчуваючи ніг, наче плив. У скронях гуділа кров. Масловський гукнув його вже в коридорі:

— Северине, будь людиною — спершу все зроби, а бухай потім.

Після серії ударів «кувалдою» цього «ляпаса» Доник майже не відчув.

Справи він закінчив швидше, ніж планував. Як з'ясувалося, тіло було підготовлене й чекало лише на дзвінку монету. Через цокольне вікно Северин спостерігав, як пацана в труні вантажать у катафалк. Слідом заліз згорблений дід у «півнику». На вигляд мав менш ніж сімдесят. Ветеран якої війни? Злості на старого майже не зосталось, але становище було нескінченно гидотним. Якби з дідом говорив він, а не Гриша... так само відправив би до ритуальників. У цьому плані Северин моральних бар'єрів не мав. Гроші за своєю природою повинні крутитися, не буває людей, які потребують їх менше, ніж інші. Через «Амфору» проходила вся клієнтура, от тільки прозектор не мав чуйки, що підказувала, на кого можна тиснути, а перед ким краще поступитися.

Северин хотів переговорити з власницею «Амфори», але в конторі її не було. Дістав мобільний, поклацав і передумав. Не телефонна розмова. Натомість набрав Гришу, щоб зігнати на ньому злість. Абонент поза зоною. Прозектор-козел узяв відгули до понеділка і, звісно, вимкнув телефон.

У жодній шафці чи шухляді випивки не знайшлося. Ну ясно, він же не хірург. На годиннику четверта, додому ще рано. Лишався варіант попити кави.

Нестерпний день тривав: знайшлася пачка «Lavazza» — і ні крихти цукру. Северин ненавидів несолодку каву. Можна було, звичайно, побігти до ларька, але після оплати провідів VIP-клієнта грошей уже не лишилося б навіть на метро.

Піти по цукор у лабораторію? Він лягнув себе по стегну і набрав хірургію по внутрішньому:

— Патанатомія. Завідувач поряд? Толю, здоров. Вільний? Приходь на каву. Ага. Слухай, візьми цукор, у мене скінчився, а надворі мокро. Чекаю.

Випростав руки на столі і втупився у стіну, вимощену блідо-синьою плиткою. Колишній завідувач царства мертвих за трафаретом зобразив над дверима червоним «Vita brevis, ars longa» ¹. Про тривалість своєї «vita» Северин міг лише здогадуватися, але те, що вона «miserabilis» ², знав точно. Всі гроші, відкладені на подарунок Людї, буквально пішли в землю. І не те щоб відсутність фінансів була для Доника несподіванкою (радше вже нормою життя), але в такий день хотілося

прийти додому по-людськи: хоча б із квітами і пляшкою. Одну сім'ю він через злиденність уже просрав.

«Добре, хоч на ритуалку вистачило», — подумав він і одразу ж вилаяв себе за чергову слабкість. Треба було відмовитись і послати головного прямо при Масловському. Але це означало моментальний вихід «на вільні хліби». Там, за стінами районної лікарні, його в обійми ніхто особливо й не чекав. Були, звісно, халтурки у приватників, але з нинішніми цінами — копійки. А тепер ще й «Амфора», схоже, відпала.

Шукати щось нове? Стаж і кваліфікація в Северина були, проте йому хронічно не таланило. Всі однокурсники знайшли теплі місця й тихо пожинали купюри. І не те щоб вони збивали зорі з неба — просто ситих кутків на всіх не вистачає. Свого часу він засиджувався ночами на медичних форумах, шукаючи вихід із грошової скрути. Публіка там поділялася на два типи: перші скиглили про те, що недооцінені суспільством, інші, як мантру, повторювали: «Хороший лікар голодним не залишиться». Складалося враження не діалогу, а трансляції своєї думки в порожнечу. Северин навіть підписався на щомісячник «Ескулап», де була постійна рубрика фінансово-правничих консультацій. На жаль, усі поради зводилися до одного: хочеш заробляти більше — відкривай приватну практику. Де брати стартовий капітал злидням, що виписували цю пресу (а успішні — він був переконаний — таку макулатуру до рук не брали), звісно, ніхто не пояснював. Ще смішнішим подібний стартап виглядав, враховуючи спеціальність Доника. Так і бачив він у своєму дворі біля будки прийому склотари офіс із табличкою: «Приватна анатомка “Три дубки”. До нас ведуть усі шляхи мікрорайону».

Від абсурдності власних думок Северин пустив смішок. Хоча логічніше було б заплакати.

З роздумів його вирвав веселий голос завхірургії:

— Здоров ближче, Романич!

Потиснули руки. Северин поставив чайник, крадькома глянувши на Толю Жупаня — свою цілковиту протилежність. Той був простим і прямолінійним настільки, що і його зовнішність здавалася природним продовженням цих рис. Русявий, трохи рябий і завжди з позитивним настроєм. Та й чого, власне, йому сумувати: неповні сорок, майже

ровесник, а вже має своє відділення. Пацієнтів може обирати собі сам і, зрозуміло, не найбідніших. Як і кожна людина, в якій любов до професії поєднувалася з фінансовою винагородою, Толя без продику варився у своїй хірургії та бачив перед собою лише нові можливості. От і зараз, поки настоювалась італійська гуща, він аж з апетитом розповідав про кишкову непрохідність, яку вони з бригадою «вирізали» вночі.

— ...отака фігня. Коротше, житиме. Тож не побачити тобі, Сево, того дива, — і сам злегка засміявся з власного кострубатого жарту.

Потім настала Северинова черга повідати про свій день, і тон розмови одразу змінився. Патанатом виговорився, після цього посиділи мовчки. Толя не вмів співчувати чужим бідам не через черствість душі, а лише тому, що сам рідко сумував.

Доник відсorbнув гіркої кави. Звісно, Жупань цукор забув, та Северин навіть не думав на це натякнути. Зрештою, хірурга він покликав зовсім з іншою метою.

— Що там із нашим дослідженням? Цього тижня, по-моєму, жодного зразка.

Толя трохи ніяково протягнув:

— Ну... я ж тобі казав — не хочуть вони підписувати згоду.

— А в чому проблема? Там усього лише кілька грамів, які ти й так виріжеш.

— Народ зашуганий. У неті начиталися херні.

Северин надпив іще несмачної кави.

На клінічних дослідженнях заробляв багато хто. Щоправда, для цього зазвичай потрібен був доступ до живих пацієнтів, із чим у патанатома виникали природні проблеми. Кінець кінцем вийшла на нього одна фірмочка. Продавали біологічні зразки штатівським компаніям для біодосліджень. Попит мало все: запалені тканини, абортівний матеріал, пухлини. На запитання: «Для чого американцям саме українські біозразки?» — пояснили, що американцям по цимбалах, підійшли б і швейцарські. Фірма хотіла тканини європеодів, а з усіх білих людей східноєвропейські народи коштували найдешевше. Спочатку співпраця виглядала просто ідеально: пацієнтам жодної шкоди — болячку й так виріжуть і викинуть, Донику жодної зайвої

роботи — гістологію видалених тканин він однаково мусив би робити, плюс гроші всім зацікавленим сторонам.

На ділі ж виникла нездоланна перепона. Хай якими дешевими були українські пацієнти, за законом вони мали підписати згоду на передачу своїх тканин третій стороні. І робити це майже ніхто не хотів. Боялися, що в них вкрадуть нирку або ще якийсь лівер. Легкі, а головне — чесні гроші вислизали Северинові з-під самого носа.

— Народ завжди темний. Ти не можеш натиснути? Ти ж їм виписки й лікарняні робиш!

Жупань поблажливо скривив губи.

— Сево, я все можу. Але підуть різні плітки, розумієш? Скільки нам на двох за пацієнта дають — двадцять баксів? Це ж не ті гроші, щоб...

«Ну, по-перше, десять доларів для мене не те щоб зовсім дрібниця. А по-друге, це ти маєш десять, а я — тридцять», — подумав Северин, але сказав зовсім інше:

— Добре. А що як я сам проставлю підписи на згоді? Їм, в принципі, і знати про це не треба.

Толя хоч і був простим, але аж ніяк не простаком.

— Северине, — повним ім'ям він називав Доника зазвичай лише в присутності сторонніх, — якщо викриють, смердітиме страшно. Я на таке не підписувався. А ти сам... мало історії з «Амforoю»?

Доник, відчувши небезпечну напругу, поспішив змінити хід розмови:

— Ти правий, звісно. То я вже від розпачу ляпнув. Сам знаєш, як у мене з грошима.

Обличчя Толі пом'якшало. Він навіть знікнів, коли витягнув із кишені купу двохсоток. Почав рахувати, а потім махнув рукою і поклав усі на стіл.

— Віддаси, коли зможеш.

Доник обурено відмовився, а в його голові промайнуло: «В кишені халата носить такий прес, дав, навіть не рахуючи...».

Толя вперто підсунув гроші.

— Бери.

Северин знав, що візьме, хоч і попрочався ще деякий час. Не знав тільки, чому на душі так гидко: від самої подачки чи від того, що він її мимоволі виканючив.

1 Життя коротке, мистецтво вічне (лат.).

2 Жалюгідна (лат.).

РОЗДІЛ 2

Він ходив під вітриною «Swarovski» вже з пів години, досі не наважуючись зайти. Терпіти не міг удавано-доброзичливу увагу продавчинь, які потайки зиркали на нього чи то зневажливо, чи то розчаровано. Чудово знав, що вигляд має, м'яко кажучи, не «топовий». Вибір у Севериновому житті взагалі був мукою. Але обирати комусь подарунок — то було найгірше. Тим паче якщо цей хтось — жінка. Тим паче якщо тобі не байдуже, сподобається їй презент чи ні.

Після всіх його душевних картань реальних варіантів лишилося два: кулон або сережки. Перший був дорожчий і подобався Северинові більше, але, придбавши сережки, він мав змогу заощадити трохи грошей.

Дівчина-касірка подивилася на нього трохи підозріло: бачила, як він хтозна-скільки часу промаячив за склом. Та коли Северин рішуче назвав модель сережок і витягнув гроші — бадьоро усміхнулася й кивнула.

— Доньці купуєте?

Доник розгубився і ледве не бовкнув: «У мене син». Лише за мить усвідомив двозначність таких слів. Мовчки відрахував купюри й чекав, поки біжутерію запакують. А продавчиня, не відчувши товариської налаштованості в клієнті, розмови не нав'язувала.

Северин трохи пройшовся торговим центром, дивуючись натовпу, який, здавалося, радо купив би взагалі все — аби тільки грошей вистачило. Якби існував ідеальний покупець, він став би Севериновим антиподом. Для патанатома будь-яка купівля була неприємною. Сама наявність достатньої кількості купюр у гаманці вже давала йому відчуття комфорту, без бажання конвертувати гроші в матеріальні речі. За враженнями він теж не гнався, бо це означало б додаткові витрати. Словом, гроші Доник любив палко, безсило й ірраціонально, проте ніколи не мав їх достатньо. Націлившись на мартіні, зрештою купив якийсь інший вермут. Квітковий магазин вразив тим, що тюльпани коштували дорожче, ніж троянди. Доник усе думав: сезонне це явище чи так завжди? Коли востаннє купував квіти, згадати не зміг. А тим

часом ноги вже несли його геть із торговельного центру: згадав, що просто в сусідньому з домом дворі — цілодобовий квітковий ларьок.

День виходив контрпродуктивним. Природа відпрацювала «на повну»: під ногами чвакало і хлюпало. Великі пальці ніг затерпли — у черевики просочилася крижана вода. Темна вулиця, на якій тільки зрідка горіли ліхтарі, тягнулася вперед нескінченною смугою, мов ріка, закута в береги дев'ятиповерхівок. Доник любив Виноградар, але тільки на мапі. Проживши останні роки на Печерську, він міг щиро сказати, що центр — не менша діра, ніж інші. Варто лише звернути у двори: ті самі лавки, обриджені сумнівними персонами, необрізані дерева й биті пляшки. Але там принаймні лишався варіант за кілька хвилин вийти в цивілізацію, де елітні висотки схилилися над бульварами. У спальниках же ти або біжиш додому, або мчиш на роботу.

Перехожі траплялися напрочуд рідко, вітер задував за комір, ставало незатишно. За всіма законами жанру квітковий магазинчик був зачинений, причому, схоже, не перший день. Стіни помальовані карлючками, вівіска розбита. Северин обернувся і, побачивши вогні ТРЦ на марафонській відстані, тихо застогнав. Приречено махнув рукою й хутко перетнув двір, вступивши в найглибшу з калюж. Дістав ключі.

Коли Северин заходив у ліфт, домофон акомпанував йому ззаду сумним пищанням.

Шаркання кроків. Клацнув замок, і квартира впустила його в обійми Людмили, перед тим обдавши лице гарячим котлетним духом. Северин занурився в її хімічну завивку, поцілувавши в шию під вухом. Прошепотів:

— З днем народження.

Людмила обійняла його м'якими передпліччями, відстовбурчивши брудні пальці, щоб не наставити плям. Її руки щомісяця ставали все м'якшими паралельно зі збільшенням об'єму зачіски. Після мимобіжного поцілунку Людмила поспішила назад на кухню.

— Котику, роздягайся, заходь, бо в мене все горить... — її слова потонули у шипінні олії.

Северин відчув легке роздратування. Ясно, що вона на нього чекала, ясно, що поспішала накрити на стіл, але хотілося вручити презент

просто з порога. Хоч якоїсь дрібної урочистості хотілося, чи що.

Роззувся, пішов у ванну, лишаючи на килимі сліди мокрих шкарпеток. Як і вранці, миючи руки, Северин злився на себе, але тепер через те, що злився на Люду. Поки перевдягався у спортивки, на кухні все стихло. Заглянув у двері: накритий стіл, нафарбована молодиця, товста червона свічка. Йти і знову перевдягатися тепер було недоречно.

Северин поставив пляшку на стіл, підсів до іменинниці й простягнув темно-синю коробочку. Люда грайливо накопила губку.

Ці гримаси драгували його дедалі частіше.

Завзято усміхаючись, Люда відкрила кришку. Іскорки заграли на шліфованих гранях. Віддзеркалений вогник свічки крихітними зайчиками затанцював на її широкому обличчі. З тією ж застиглою усмішкою вона мовчки дивилася на дарунок кілька ударів серця, а затим підвела очі.

— Яка краса! Іди сюди.

Северин потягнувся її поцілувати, всім своїм чоловічим нутром відчуваючи, що промазав з прикрасою на сто відсотків. Людиним лицем не пробіг жоден натяк, але Северин уже знав: їй не сподобалося. Чорт, треба було брати кулон.

Вона встала, роздивляючись сережки.

— Ой, тут англійська застібка...

— А що не так з англійською застібкою? — Доник щосили надав голосу рівної інтонації.

— Ні, все чудово, дуже практична! Раніше мені такі натирали. Але ці не будуть, — поспішила додати вона. — Піду покладу в скриньку. Це найкращий подарунок, дякую.

Лишившись наодинці, Северин зітхнув і наповнив вермутом дві склянки.

Пізніше, випивши і закусивши, вони сиділи одне навпроти одного і вглядалися у тріпотіння вогника свічки. Про свій конфуз на роботі Северин не розповів. Люда не знала про його ліві заробітки і вже звикла до Севиного скромного внеску в спільний бюджет. Коли наступного місяця принесе голу зарплатню — отоді вона справді здивується.

Доник намагався менше говорити й більше слухати. Люда встигла зустрітись і посидіти з однокласниками. Такі тепер усі дядьки й тітки, тільки й розмов, що про дітей. Вона тричі повторила, які вони стали нудні.

«Не те що ми з тобою», — подумав Северин. Він підібрався ближче і дав трохи волі рукам. Не те щоб дуже хотілося, але момент вимагав.

Перемістилися в кімнату. Диван, поскрипівши, замовк, спітнілі вікна підсвічувалися фарами автівок, що зрідка заїжджали надвір.

Він пускав сигаретний дим на балконі, дивлячись у пазл темних вікон, коли очевидна — і від того ще страшніша — думка влетіла в його череп. Якби він обрав кулон, ефект був би таким самим. За всіма розповідями про нудних однокашників ховалося тільки одне: Люда чекала прикрасу на палець.

Северин устав о пів на сьому, хоч і був вихідний. Мав для цього кілька причин. Двічі на місяць, по суботах, він підпрацьовував у «приватників». Туди можна було їхати на десятку, та Северин мав план перед цим заскочити в «Амфору», вирішити нагальну справу. Але найголовніше — хотів прокинутися раніше за Люду. Після нічного здогаду говорити з нею було ніяково. Люда, хай яка була недалеко, інтуїцію мала виняткову. Тепер Сева боявся: вона зрозуміє, що він зрозумів, що вона твердо вирішила вийти за нього заміж.

Снідати передумав: зранку, як завжди, нудило. У ванні став боком до дзеркала, потріпав себе за живіт. Уже біля вхідних дверей, повагавшись, роззувся, заскочив на кухню і проковтнув залишки вермуту. По-справжньому прокинувся, коли вже спускався в метро. Ранкові години дедалі частіше пролітали для нього на повному автоматі: ось і тепер ніяк не міг згадати, чи замкнув вхідні двері. Звісно, замкнув! Мабуть. Нав'язлива невпевненість змусила Северина на мить завмерти на пероні. Він подумки дав собі ляпаса, згадавши, що, по-перше, квартира все одно не була його власністю, а, по-друге, найцінніше, що він мав там — хіба спляча Люда.

Відлягло.

— Обережно, двері зачиняються! Наступна станція... — потяг байдужо повіз Северина темними кишками міста.

* * *

На роботі зазирнув у холодильник: нових мешканців за ніч не додалося. Викурив дві сигарети з тією самою гіркою «Lavazza», глянув на годинник і двором перейшов у сусідні двері — в «Амфору». Света Яблоцька, як і щосуботи, сиділа у своєму кабінеті, підбиваючи «дебет із кредитом». У кутку радіо «Молодість» тихо підвивало пісні, які Сева ненавидів ще замолоду. Постукав у двері, вже зайшовши всередину.

— Зайнята?

Яблоцька підняла голову і, усміхнувшись самими губами, трохи відкинулася на спинку крісла.

— Привіт, Сев. Каву?

— Я вже, — сказав він.

Сів на один з двох стільців, не знаючи, з чого почати.

Та Света і не думала спрощувати йому завдання. Її губи поповзли, звужуючи усмішку й піджимаючись. Обличчя набуло трохи неухважного вигляду. За категоріями, в яких звик мислити Доник, власниця «Амфори» належала до бізнес-леді — втім, хіба номінально. Бо не було в ній ані крихти схожості з безтурботними власницями соляріїв і салонів краси. Навпаки, Яблоцька, в найкращих традиціях підприємців нової генерації, була у власній справі і швець, і жнець, і посмертного макіяжу, так би мовити, митець. Гарувала нарівні з підлеглими, затикаючи всі «дірки» в поточних ритуальних справах, не цуралася підмінити будь-кого в разі запари і взагалі достеменно знала весь цикл свого невеселого виробництва. Завдяки цьому дім ритуальних послуг «Амфора» (як хвилястими літерами повідомляла вивіска) хоч і був маленький, ніколи не простоював без роботи. Света тримала дітище в шорах, контролюючи кожну дрібницю. Саме тому просиджувала тут суботами, зводячи тижневу бухгалтерію.

Кабінет її виглядав просто, тільки дорогий, із зозулею, годинник у людський зріст псував антураж — виглядав аж надто по-жлобськи. З іншого боку, мусить же поховальне бюро мати бодай один інфернальний елемент інтер'єру?

Мовчання затягувалося. Доник киркнув.

— Я, власне, хотів поговорити про вчорашній НВ ³.

— Знаю, ваш головний мені дзвонив, — сказала Света.

Он як? Без Севи Севу одружили.

— І?

— Ну до мене претензій він не мав.

Доник потроху закипав. Вона, сучка, чудово знала, про що він намагається поговорити, але вперто вдавала піонерку. Наважився.

— От і добре. Тоді працюємо по-старому. Але доведеться шифруватися.

— Не доведеться, Сєво, дорогий. Ми з тобою більше не працюємо, — сказала Света так буденно і просто, що він мимоволі округлив очі.

— Що за дитячий садок? Чи ти думаєш, мало ритуалок в районі? Я ж можу радити родичам будь-яку.

— Головний сам буде направляти до мене, — мовила Света спокійно. — Він тепер у мене новий рекламний менеджер.

Доник узявся за край столу.

— Ти чого?

— Я нічого, — сказала Света і, слабо усміхнувшись, продекламувала: — «Вони сваряться, а вона працює».

Відклала ручку й твердо глянула йому в вічі.

— Сєво, ти, як то кажуть, хороший дядько і все таке, але орендую площу я в нього, а не в тебе. У ваші справи я лізти не збираюся, бо й так маю чим зайнятися.

Знову мовчання. Северин розумів, що розмова завершена, але й далі шукав правильні слова. Света підсунула до себе гробсбук.

— Ну ти заходь.

РОЗДІЛ 3

Крізь скло він бачив, що надворі здійнявся вітер: перехожі раптом забігали, притримуючи підняті комірці та натягаючи капюшони. Якщо в салоні й було тепліше, то не набагато. Прорвана «гармошка» між двома секціями автобуса лопотіла і сочилася талим брудом із даху. Ненависть до погоди, до оточення і загалом до життя єднала задубілих пасажирів. Сева давно переконався: люди в ранковому громадському транспорті уникали дивитися одне одному в очі не через природний дискомфорт, а через те, що не хотіли бачити віддзеркалення власної жалюгідності.

Виїхали на міст, і вигляд свинцевої річкової води гармонійно доповнив настрій. Нарешті, доїхавши до потрібної зупинки, він радісно чкурнув з атмосфери автобусної приреченості й крізь арку увійшов у хащі висоток. «Святий Пантелеймон» мав гордий титул клініки, але вразити цим міг лише простаків або тих, кому замилував очі вищий за середній цінник на послуги. Власникові здавалося, що різниця між медичним кабінетом та клінікою — це наявність довгоногої дівчини на ресепшні, ваза з копійчаними льодяниками і дешева китайська плазма на стіні.

Сева почав підхалтурювати тут іще п'ять років тому. Дружина («колишня дружина» — виправив себе подумки) все ніяк не могла второпати, для чого він потрібен у дерматологічному кабінеті. І, як показувало життя, більшість людей взагалі не уявляла, що патанатом («патоморфолог» йому подобалося більше) має якийсь стосунок до живих. Пацієнти приходили, підставляли під пильне око лікаря свої бородавки, часом давали себе порізати чи припалити лазером. І навіть не здогадувалися, що десь за кулісами з мікроскопом сидить іще один персонаж, який розтинає ті самі бородавки тонесенькими пластами й розглядає їх набагато ретельніше за красивого дерматолога в білому кабінеті. І своїм розчерком нерідко визначає подальшу долю хворих.

— Доброго ранку, Северине Романовичу, — білявка, ім'я якої постійно вислизало з пам'яті, обдарувала його скупкою усмішкою й кивком.

Северин пройшов повз ресепшн і через бічні двері потрапив у хитросплетіння вузьких коридорчиків та кімнаток. Дебільність архітектури, неприйнятної не те що для «клініки», а взагалі для будь-якої публічної установи, пояснювалася просто. Власник скупив кілька квартир на першому поверсі новобудови і, повиносивши зайві стіни, втілив у життя архітектурний кошмар Гауді. Єдиним плюсом було хіба те, що Северинів кабінетик ховався в найдальшому закапелку, де ніхто не шаркав по ламінату за дверима. Біля мікроскопа вже лежало близько десятка зразків, більше, ніж завжди, і Доник був цьому радий. У дні, коли стіл зустрічав його одним-двома скельцями, з'являлося відчуття, що співпраця зі «Святим Пантелеймоном» добігає кінця. У його штаті був іще один патоморфолог, який забирав левову частку роботи. Северин регулярно нагадував медичному директору, що міг би брати більше днів, проте чув у відповідь лише: «Цю інформацію візьмуть до уваги».

Роботу закінчив швидко, всі тканини у зразках виявилися доброякісними. Посидів трохи біля вікна, одягнувся і пішов геть. «Пантелеймон» за виконану роботу платив з розважливістю святих і не вимагав від грішного лікаря протирати штани з десятої по вісімнадцяту годину.

Виявилося, що поки він сліпнув над скельцями, сонце, плюнувши на свою зимову звичку спати, пробилося крізь хмари. Неймовірно, як мало потрібно рядовому homo sapiens для щастя — лише трохи світла на брудному талому снігові.

Патанатом вирішив пройтися пішки. Поки працював, двічі телефонувала Люда. Слухавку він не брав. Прогулянка давала додаткову можливість відтягнути неприємний момент повернення додому. Северин добряче задумався, чому після вчорашнього уникав розмови зі, здавалося б, рідною людиною. А повз нього пропливали однакові сірі квартали. Оговтався він уже на підході до моста. Повертатися до зупинки тепер було далеченько, тому він щільніше затягнув шарф і пішов далі.

Тротуар на мості був вузьким і близько до дороги, машини чхали брудом з-під коліс, і незабаром Северин пожалкував, що не сів у клятий автобус. Темно-зелений паркетник у правому ряді різко загальмував, заляпавши йому штани болотом, і, притершись до

бруківки, зупинився за метрів десять попереду. Северин вилаявся, обтрусився, як міг. На його подив, автівка здала назад і за мить порівнялася з ним. Тоноване скло поїхало вниз, давши волю вічно молодому Леонтьєву: «Мой де-е-е-ельтапла-а-ан!».

— Какіє люди, Севочка! — спробував перекричати шлягер незнайомий голос із салону.

Доник мимоволі зробив крок, придивляючись, і сам радісно крикнув:

— Вовка, ти?

Дверцята розчинилися, пропускаючи всередину забрьоханого і здивованого патоморфолога. За хвилину паркетник уже з'їжджав з мосту на іншому березі.

Вони сіли в барі біля костюлу. В барі, повз який Северин ходив десятки, якщо не сотні, разів, але ніколи й не подумав би зайти всередину. В барі, де все виглядало просто, але було дорогим, а навіть якщо усмішка хостес була суто професійною — та цього не виказувала. Особливо пікантною видавалася веранда, на якій вони сіли: відкритий улітку і затягнутий прозорим пластиком у холодну пору майданчик нависав над тротуаром на двометровій висоті, даючи можливість випивати в теплі, спостерігаючи за обліпленими снігом і брудом змерзлими пішоходами. Вони снували просто під ногами. Інженерна та ідейна концептуальність, яку Северин ненавидів раніше, тепер дарувала насолоду.

— Ну, за зустріч!

— А як ти потім за кермо?

— Трошки можна, якщо сильно хо... — передражнив Вовка і різким рухом вилив вміст чарки в рот.

Северин зробив так само. На його смак, ракія надто тхнула анісом і тому асоціювалася з сиропом від кашлю. Але Доник чудово пам'ятав істину про дарованого коня.

На стіл почали приземлятися перші замовлені закуски.

— Коротше, про роботу ясно, — сказав Вовка, жуючи. — Що в тебе на сімейному фронті? Як Оля, як малий?

Северин повів плечем:

— Розлучились, давненько. Вона вже встигла вийти заміж за португальця. І живуть там, у Португалії.

Вовка свиснув без зайвої делікатності:

— Ніфіга собі! А ти як? Повторно не окільцьований?

Северин похитав головою.

— Насправді думаю про це. Є одна кандидатка, два роки разом.

— Якщо за два роки не надумав, уже й не думай. Точно тобі кажу. Я от так і не спромігся. І не жалкую.

Випили ще по одній. Обговорювати власне життя Доник перехотів.

— Розкажи краще про себе.

З Вовкою вони добряче дружили за студентських часів, та й пізніше часто спілкувалися. Кілька років тому зв'язок якийсь урвався — сам собою, без особливих причин.

В універсі Володя належав до унікального типу спудеїв, які блискуче показували себе у навчанні, не докладаючи жодних зусиль. Він мав чудову пам'ять. Поки на першому курсі всі зубрили тритомник з анатомії, він один раз проглянув потрібні сторінки, а потім поїхав гастролювати гуртожитками, заводячи нових друзів і розширюючи коло знайомств. Надзвичайно харизматичний, але собі на умі, Володя завжди був душею будь-якої компанії. Та на противагу всім чеснотам він отримав від природи до смішного парадоксальну рису — абсолютну байдужість до медицини. Тому після випуску, коли всі бігали, влаштовуючи якомога смачнішу інтернатуру, він плюнув на це діло і на місяць забухав, паралельно плануючи доросле життя. Розважливо вирішивши, що шість років, втрачених через профільну освіту, повністю викреслювати недоцільно, Вовка підключив знайомства і влився у бізнес медичного туризму, який перебував тоді в зародку. Як часто буває з тими, хто стає біля витоків нової діяльності, уже скоро він отримав дивіденди у вигляді нормальних грошей і ще ширших зв'язків. Відкрив свою фірму і незабаром не лише возив пацанів у малинових піджаках заліковувати проламані трубами голови в Ізраїль, а й запустив потік бургерів, які літали в Україну вставляти нові зуби за цінами набагато нижчими, ніж європейські.

Отаким Сева пам'ятав Вовку. Але, як з'ясувалося, він устиг пропустити цілий пласт нового життя однокашника.

— Туристи досі їздять, фірма на плаву, але я там більше не варюсь. Лишив собі частку, збираю вершки на правах засновника. Доходи щороку падають — ти не уявляєш, яка на цьому ринку зараз конкуренція.

— У тебе, виходить, щаслива рання пенсія?

— Нам спокій тільки сниться, — сказав Володя. — Я лише одне літо витримав без роботи, та й це завдяки тому, що не просихав у Таїланді. Зараз вирішую всілякі міграційні питання.

— І що, є попит?

Володя багатозначно пхикнув і закотив очі:

— Ще й який! Тут тобі й постійне місце проживання, і робота. Ті, що багатші, відправляють учитись дітей. І для себе ж шукають місцинку на старість. Хоча зараз це не так і дорого втрясти.

— Скільки? — чомусь запитав Сева і відчув, як «по-сільському» це прозвучало.

Вова хитро зиркнув:

— Теж надумав?

— Ні, то я так... — Доник знітився, розуміючи, що ніяк не тягне на потенційного емігранта: ні морально, ні тим паче фінансово.

— Якщо серйозно, то ціна залежить від багатьох нюансів. Якщо потрібна буде консультація — тільки скажи, я тобі все розпишу. Безкоштовно, звісно, — додав Володя, ледь вловно кепкуючи.

— Я подумаю, — сказав Северин у зустрічній спробі обернути розмову на жарт і несвідомо підібгав ноги, ховаючи під стільцем стоптані черевики з білим соляним нальотом.

Далі все більше говорили про минуле, згадували спільні походеньки і врешті так насміялися, що в обох боліли животи. Просиділи досить довго, ще двічі замовивши випивку, і задимили всю веранду кальяном. Коли принесли чек, Вовка безапеляційно простягнув офіціанту свою картку, навіть не давши Северину глянути на суму, за що той лишився щиро і глибоко вдячним. Уже вдягнувшись і пішовши на вихід, Володя зауважив, що він добряче так хитається. Довелось іще затриматися і випити кави, поки викликали драйвера.

На вулиці біля машини обмінялися телефонами, довго обіймались і тиснули руки. Потім Володя поліз цілуватися, давлячись сміхом і обіцяючи, що без язика. Зрештою його вдалося посадити в машину.

— Тебе точно не підвозити?

— Точно, — голова Севи трохи йшла обертом. — Треба провітритися, бо я щось зовсім косий.

— Ну, як знаєш. Раптом забредеш кудись — тоді дзвони, мій телефон є.

— Вово, — несподівано для себе Сева поставив запитання, яке муляло йому весь вечір, — у твоїй конторі для мене місця раптом не знайдеться?

Запитав і одразу ж пожалкував. Володя дивився на нього глузливо і водночас жалісливо.

— Якщо хтось захоче розтин в Україні, я тобі одразу повідомлю.

За мить він і сам збагнув, наскільки злостиво це прозвучало, тому, посерйознішавши, додав:

— Поки не знаю. Коли щось буде, матиму тебе на увазі. Ну, бережи себе.

Автівка забуксувала, та все ж виїхала на дорогу і встигла проскочити світлофор, котрий блимав жовтим. Атмосфера вечора зіпсувалась остаточно. Сева нетвердо покрокував слизькою вулицею: надвечір мокрий сніг устиг підмерзнути.

«Зате мене тепер має на увазі не лише “Святий Пантелеймон”, але й Вовка-ділок», — із сарказмом подумав він та кисло посміхнувся у темряву.

Ракія виявилася набагато підступнішою за горілку. Попри сподівання протверезіти на морозі, він остаточно захмелів, поки дістався додому. Підсвічуючи мобільним у парадному, побачив, що від Люди назбиралося безліч пропущених дзвінків. Щоб не показувати, який він п'яний, Северин одразу відмовився від ідеї відімкнути двері ключем і подзвонив. Люда відчинила майже одразу і, на превеликий подив Севи, полегшено зітхнувши, обійняла.

— Живий, слава богу. Я вже думала, ти на роботі, тільки як клієнт.

— Вибач, — язик по-зрадницькому заплітався, спотикаючись на найпростіших словах, — друга зустрів. Випадково. Сто років не бачив.

Він на повному автопілоті роздягнувся і пішов умиватись. Люда щось говорила і говорила без упину, та він ніяк не міг вловити сенс. Ліг, чи точніше завалився, на диван, відчуваючи, що вирубається. Алкоголь робив із його мозком дивні штуки, бо в останню мить перед сном Севі здалося: Люда сказала, як добре, що вони тепер власники машини.

У неділю він зміг продерти очі тільки по обіді. З Людою спершу тримався обережно, але скоро пересвідчився: якщо вона й дулася на нього, то зовсім трішки. З приємним подивом знайшов у кишенях усі гроші, з якими минулого ранку виходив із дому. Але по-справжньому його вразило те, що в їхній дружній цивільній сім'ї справді з'явився автомобіль.

Свою машину він втратив, коли ділив майно під час розлучення. Права після того заховав у найдальшій шухляді. Їхній вигляд лише дратував: із нинішніми статками придбати автівку хоча б колись надії не було зовсім. Аж ось вітчим Люди (хай небо дасть йому вічне здоров'я) вирішив поміняти свого залізного коня і взяв відносно нового японця. А падчерка на свої іменини отримала довіреність на семирічний «Ланос». Прав Люда не мала, та поява машини була чудовим стимулом піти в автошколу.

— А поки що нас возитимеш ти, — грайливо тицьнула вона Северина у кінчик носа товстим пальчиком.

Вони стояли перед заляпаним сірим «Ланосом».

Люда міцно обіймала його руку, а Сева думав, що більше йому не доведеться ховати від чужих очей свої побілені черевики, просякнуті водою з брудних калюж.

РОЗДІЛ 4

Пізно ввечері, коли Люда вже лягала спати, він вийшов обкатати свою нову стару тачку. Люда відразу запропонувала йому проїхатись, але тоді Сева несподівано для себе злякався і тепер намагався збагнути, чого саме.

У дитинстві він мав велосипед, від якого просто кайфував, цілими днями накручуючи кілометри, два роки поспіль, із перервами на зиму й особливо вогкі осінні дні. А потім зламав ногу: невдало, по-дурному, одразу дві кістки. Коли все зрослося і гіпс зняли — зламав повторно. За всіма цими нещастями велосипедний сезон минув, і вийшло так, що майже рік він не сідав на свою двоколісну «Україну», хоч і мріяв про це постійно. Заразом у ньому зростав нав'язливий страх, що він розучився тримати рівновагу.

У світі дорослих вважалося, буцімто одного разу навчившись плавати й керувати велосипедом, потім цих навичок не втрачають. Ця «істина» так і зосталася для Севи загадкою: чи то люди були схильні переоцінювати власні здібності, чи то він накрутив себе аж до крайньої межі непевності. Хай там як, сівши на велосипед після тривалої перерви, він проїхав кілька метрів і найжальгіднішим чином завалився. Страх і сором міцно засіли в ньому, і ще однієї спроби він так і не зробив, побоюючись зламати ногу втретє.

Велосипед простояв у коридорі, згодом його продали, а комплекс зацаївся у хащах підкірки. Щоб двадцять років потому перетворити Севу на того самого нерішучого хлопчика, але вже за кермом машини.

Він підійшов до дверцят і клацнув сигналізацією. Бібікання пролунало десь за спиною. Ну звісно, переплутав машини, вночі всі «Ланоси» сірі. Сів за кермо, холодне і незвичне. Стартувавши, Сева пожалкував, що не послухав Люду: на ніч весь двір закорковувався автівками сусідів. Тепер він маневрував у темряві, підскакуючи на зледенілих вибоїнах, і намагався не повідбивати свої й чужі дзеркальця. Напруга відсунула страх на задній план і, навіть не помітивши як, він уже летів порожнім проспектом, відчуваючи щось,

чого в його душі не було вже довгий час. Бодай якийсь натяк на свободу.

Спершу Сева мусив закінчити універ, потім мав обирати спеціальність. Не отримав того, чого бажав, але інтернатуру з патанатомії мусив завершити. Згодом мусив шукати пристойну роботу, а оскільки пристойну не знайшов — мусив думати про додатковий заробіток. Роки минали, і все частіше йому говорили, що треба взятися за розум та думати про сім'ю. Одруження, а тим паче народження сина вивалили на нього силу-силенну нових «мусив». Так багато, що шлюб не витримав і розвалився. Сева фактично лишився ні з чим і тепер мусив шукати дах над головою. Сама собою підвернулася Люда, в комплекті з якою йшло все те, що заледве міг назвати «домом». І хоч їй відверто нічим було дорікнути, Сева все частіше мусив показувати емоції, яких насправді не мав. І знову поставало питання: що він мусить робити далі?

І от цієї миті — можливо, вперше з часів юності — він нарешті нічого не «мусив». Він міг просто їхати без мети, насолоджуючись моментом. Якась музика струменіла з магнітоли, а вуличні ліхтарі миготіли їй у такт. Северин курил сigaretи одну за одною: хотів продимити і просмердіти весь салон, підкоряючись примітивному тваринному інстинкту, аби позначити свою територію. Бо, незважаючи на довіреності й усілякі цивільно-майнові відносини, автівка належала йому. Рятівна шлюпка з «Титаніка» одноманітного життя.

Хоч час був пізній, у голові прояснялося. Нічна подорож подарувала йому ілюзію незалежності й розкрила очі на просту істину. Свобода — ось чого він насправді завжди потребував.

Сева ще достеменно не розумів, не усвідомлював до кінця, що саме коїться в нього в голові, але цей раптовий злам, зсув закостенілої щоденної приреченості захоплював і полонив його.

Удома довго не міг заснути, а прокинувся за п'ятнадцять хвилин до сигналу будильника. Проковтнув чай і, нашвидкуруч одягнувшись, поспішив на роботу.

Не на роботу, звісно, а за кермо.

Рання година дозволяла не мчати і зробити зайвий гак іще порожніми вулицями. Знову сипав сніг, але через лобове скло місто здавалося вже не сумним, а радше затишним. Щось особливе було в тому, щоби

заїхати в остогидлий лікарняний двір на власній тачці. Северин швидко забіг під дашок і задоволено глянув на блискучі начищені черевики. Цього ранку він передбачив усе — навіть не забув, ідучи з дому, прихопити цукру.

Нових мерців не було, але довелося присвятити декілька годин живим. Віднедавна хірурги зробили понеділок днем планових операцій. Потроху потягнувся матеріал на гістологію. Северин так закрутився, що тільки після десятої згадав: Гриша мав уже сьогодні вийти на роботу. Хотів його набрати, коли у прочинені двері постукали.

— Можна?

У кабінет заглянув худий високий чоловік у приталеному пальті.

— Станіславе? Звичайно-звичайно, прошу.

Гість зробив крок і зупинився, нерішуче перекинувши портфель у другу руку.

— Ви не чекали? Просто ми домовлялися на понеділок...

— Звичайно, чекав! Та проходьте, сідайте, — сказав Северин, подумки вилаявшись: давно запланована зустріч зовсім вилетіла з голови. — Кави?

— Якщо можна, то чаю, — Станіслав примостився біля дальнього кута столу.

Сева питав себе, чи всі представники медичних компаній створюють гнітюче і водночас магнетичне враження — бо раніше з цією братією справ не мав. Кілька місяців тому, зовсім як сьогодні, Станіслав уперше ввійшов через старі двері патанатомії. Була в ньому якась невпевненість — як здавалося Севі, невласлива і небажана для представника компанії, який мусив напряду домовлятися з клієнтами. Але з кожною новою їхньою зустріччю Доник усе більше переконувався, що ця риса награна. Під час свого першого візиту Станіслав тихим голосом представився і простягнув просту білу візитівку з тисненням «Materia Obscura». Так само тихо розповів про збирання біозразків, грошову винагороду і міжнародну співпрацю. Дивився майже весь час на власні сплетені пальці. Але зрідка підводив голову і так пронизливо буравив Севу чорними очима-вугликами, що, попри початкове враження, кожне його слово звучало вагомо й серйозно. Хоча тримався він завше гранично чемно — щойно за

гостем зачинялися двері, Сева щоразу полегшено зітхав. Йому не подобалася та невловима психологічна влада, яку Станіслав мав над ним, здавалося б, не докладаючи жодних зусиль. Але співпраця з фірмами — така рідкісна okazія в житті патанатомів, що Сева терпів дискомфорт, сподіваючись конвертувати його в фінансовий зиск.

Коли Доник поставив паруючі чашки на стіл, його гість перестав дивитись у вікно і слабо усміхнувся, вдаючи вдячність.

— Як у вас справи? — тонкі пальці беззвучно водили ложечкою в чашці.

— Потихеньку. Самі розумієте, зараз ситуація всюди не дуже, — Доник чудово усвідомлював, що гість питає не про його життя.

Станіслав покивав.

— А як із дослідженнями? Вдалося щось назбирати?

Сева безпомічно розвів руками.

— Я безсилий. Усі відмовляються підписувати. Народ зараз усього боїться.

— Шкода, — сказав Станіслав без найменшого виразу жалю на обличчі, — в інших центрах якимось вдається. Із тринадцятої — пам'ятаєте, я вам розповідав? — щотижня надсилають п'ять-сім зразків, а угоду ми з ними підписали менш ніж місяць тому.

— Що я можу зробити? Пацієнт знає свого хірурга, а я для хворих — підозрілий мужик у халаті.

— Поговоріть із лікарями, хай вони мотивують хворих.

— Та в них самих мотивація не те щоб дуже...

Станіслав звів брову.

— Я думав, ми з вами обговорювали мотивацію, — він інтонаційно підкреслив останнє слово.

Доник не любив нав'язливих розмов і почувався як на допиті. Він почав дратуватися.

— Даруйте за прямоту, але нагорода, яку ви пропонуєте, може зацікавити хіба що мене. Для практикуючого хірурга це крапля в морі.

Станіслав і далі водив ложечкою в чашці, тільки тепер вона час від часу дзенькала об дно.

— Ви ж розумієте, пропоную не я особисто. Прайс визначає фірма. І хоча сума, я згоден, скромна — ви можете добирати за рахунок кількості. Є центри, де забір поставлений на потік. І, повірте, там

незадоволених немає. Поговоріть із колегами, скористайтеся цим аргументом.

— Чому ви самі не сходите в хірургію?

Станіслав коротко глянув на нього так, як міг лише він.

— Я вже пояснював: корпоративна політика. Я не можу контактувати з лікарями, працюємо тільки з патоморфологами.

Він помовчав.

— Северине Романовичу, зрозумійте правильно: я ні до чого вас не змушую. Просто така співпраця могла би бути вкрай вигідною для нас обох. «Materia Obscura» має квоту на зразки в усіх регіонах світу. Коли набереться потрібна кількість, дослідження в Україні закінчиться. Але, — він зробив багатозначну паузу, — для перспективних центрів ми запропонуємо нові дослідження, нам скоро вишлють протоколи з центрального офісу. І там винагороди будуть іще більшими.

Більше він не напосідав. Коротко обговорили протокол дослідження, Станіслав лишив буклети з методикою підготовки зразків і процедурою відправки. Сева провів його до дверей і повернувся за стіл, на якому лишилася гостева чашка, по вінця повна чаю.

Наступні години він буквально маринувався у прокрастинації. Його персональне прокляття, якого безуспішно намагався позбутися, скільки себе пам'ятав. Десь глибоко в душі Сева розумів, хоч і не зізнавався собі: ці вагання замість просто взяти і зробити, ця схильність відкладати всі справи, доки вони не накопичувалися критично і вже не залишалося надії привести їх до ладу — все оце й сформувало його життєвий шлях.

Коли треба було взятися за якесь нове завдання — особливо якщо воно потребувало комунікації з іншими людьми або, не дай Боже, потенційно могло спричинити конфлікт, — Доник почувався паралізованим. Єдине, чого йому тоді хотілося — забути, втекти, витіснити зі свідомості те, що не вкладалося в парадигму його розміреного й паршивого життя. Втім, сказати тверде «ні» і відмовитися він теж не міг: підсвідомо чекав на свій зоряний час, ту єдину можливість, що змінить нестерпну рутину днів. Замість діяти він планував, тисячі разів прокручуючи найгірші варіанти й пояснюючи собі, чому нічого не вийде. А потім мріяв про те, як йому все вдається і він пожинає солодкі плоди успіху.

У такій пастці Сева проводив більшість днів, не здатний ухвалити жодного рішення й зводячи себе цим із розуму. Зсугулений, він сидів за столом: одна Севина половина поривалася набрати Станіслава, сказати, що співпраця не клеїться, подякувати і на цьому попрощатися. Натомість інший Сева відчував над головою усе громаддя поверхів лікарні, а на них сотні людей у халатах та хірургічних костюмах, які впевнено уривали копійку. Хтось професійно, інші — відверто непорядно, та всі вони простягали руку і банально брали від життя те, що вдавалося. Чи були ці люди більш гідними, ніж Сева? Малоімовірно. Розумнішими? Він точно знав, що переважно ні. Просто вони робили, а він, Северин, постійно сумнівався.

Перед ним на столі стояли два пластикові контейнери. В одному, занурена в консервант, плавала кіста яєчника, в іншому — фіброміома. Він опустил голову, поклавши підборіддя на складені руки, і підніс баночки до світла. У прозорій рожевій рідині зависли шматки плоті, їхні нерівні краї у невидимих вихорах коливалися, мов обірване лахміття. Ці тканини, ще кілька годин тому живі, тепер були просто шматками м'яса.

«А вся річ у пасивності, — думав Сева. — І не у царині метафізики, а в банальній біології...»

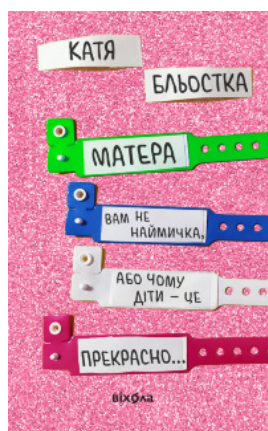
Фіброміома — одна з «добрих» пухлин: обирає собі місцину, вкорінюється і росте на ній, відмовляючись контактувати з оточенням. Відмежовується бар'єром від навколишнього світу, і якщо обране місце віддалене, а скромний апетит обмежує інтенсивне зростання, все її життя минає непомітно. Але якщо вона впадає в око — безжально йде під ніж, щоб сконати й плавати у брудній банці. Так і виходить: щоб вижити, фіброміома має бути дрібною і непомітною. Ракові клітини — зовсім інша річ. Вони допитливі та неспокійні, не бояться конфліктів і уваги. Рішучо змінюють оточення за потреби. Певно, тому позбутися їх буває важко, а часто — навіть неможливо.

Кінець безкоштовного уривку. Щоби читати далі, придбайте, будь ласка, повну версію книги.

Рекомендована література

Медицина доказова і не дуже

Матера вам не наймичка, або Чому діти це — прекрасно

Клуб убивств по четвергах

BOOK2GO
ЕЛЕКТРОННІ КНИГИ

КУПИТИ